

Отже, для порівняння регіональних видань обрано обґрунтовані критерії, що дозволять визначити, наскільки професійно та якісно регіональні ЗМІ висвітлюють інформацію, що є дуже важливим в умовах російської воєнної агресії.

Д. Кайгородцева

ДИСКУРС 8 БЕРЕЗНЯ В УКРАЇНСЬКИХ ОНЛАЙН-МЕДІА ТА СОЦМЕРЕЖАХ

D. Kaihorodtseva

DISCOURSE OF MARCH 8 IN UKRAINIAN ONLINE MEDIA AND SOCIAL NETWORKS

Нині ми звертаємо увагу на те, що в рік війни росії проти України у 2022–2023 р. в українському медіадискурсі відбуваються зміни і протиріччя стали більш помітними. Особливо загострилися дискусії щодо відміни культурного радянського спадку, зокрема відзначення 8 березня.

Дослідниця гендерних питань О. Кісь ще у 2018 р. у статті «Украдене свято: історичні трансформації смислу 8 березня» пояснювала значення визначної дати 8 березня та надала ґрунтовний історичний огляд того, як виникла традиція «святкування» та змінилося ставлення до неї в СРСР, у склад якого входила Україна до 1991 р. Дослідниця зазначає, що «за сімдесят років радянської влади 8 березня втратило свій політичний протестний потенціал, воно було не лише одержавлене, а й одомашнене і перетворилося на свято вшанування “весни, вічної жіночності та кохання”». Отже, вже наприкінці 1980-х рр. у СРСР сформувався дуже специфічний спосіб відзначення Міжнародного жіночого дня, наповнений смислами, атрибутами й ритуалами, фактично, протилежними первісним ідеям, які вкладали в це свято феміністки початку ХХ ст. Таким чином, «Украдене свято» повернули проти самих жінок. «Лицемірне звеличення та обдаровування жінок один день на рік відбувалося в умовах повсюдної їх експлуатації та дискримінації, ігнорування численних потреб та проблем жіноцтва у країні рад, де “жіноче питання” давно вважається вирішеним», — відзначила О. Кісь у своїй публікації.

З набуттям Україною незалежності усі радянські свята зазнали перегляду, деякі були відмінені та забуті, деякі залишилися, через що й досі призводять до дискусій. На різні підходи у висвітленні 8 березня звертає увагу дослідниця медіа О. Зіненко у статті “Decoding Cultural Frames: How Ukrainian Mass Media Report about Cultural Public Events”, яка звертає увагу на те, що в соціумі відбулися зміни та протестне значення дати 8 березня відновилося. Аналізуючи матеріали 2018 р., дослідниця наводить деякі приклади висвітлення цієї дати. Здебільшого в той рік повідомляли про неї як про «свято». Відрізняється публікація про «Марш жінок» у новинах національного мовника ТСН: «Ми чуємо і бачимо різних учасників, які говорять слова: “жінка не повинна обмежуватися стереотипами у виборі професії” — від студентки технічного університету, “жінка має розпоряджатися своїм тілом” — від жінки з плакатом з оголеними грудьми, “ми не хочемо в середньовіччя” — від жінки, одягненої у стилізований костюм». Проте у статті зазначається, що «інтонація коментатора новин, побудова структури репортажу, вибір героїв представляють його як віддаленого спостерігача». Коли коментатор повідомляє про намір «молодиків» напасти на мирних мітингувальників, у його голосі з’являється впевненість, оскільки ситуація прояснюється через конфліктну ситуацію. Отже,

традиційні ЗМІ у 2018 р. ще інтерпретували факти соціальної реальності в контексті застарілих прорадянських стереотипних меж.

Основаючись на попередньому аналізі, ми представили в тезах огляд вибраних публікацій, присвячених 8 березня у 2023 р., які є показовими для розуміння змін у медіадискурсі цього свята.

Так, у новинній стрічці ЛІГА.life, одного з найпотужніших агрегаторів новин в Україні, опубліковане опитування 27 лютого 2023 р. з даними, як українці сприймають дату 8 березня, чи вони готові відмовитися від «свята»:

- «46% респондентів проти перенесення Міжнародного жіночого дня на іншу дату;
- 23% повністю підтримують запропоновану ідею;
- 15% не бачить сенсу в перенесенні свят;
- 11% вважають, що Жіночий день варто перенести, але для цього краще обрати інший день, ніж 25 лютого;
- 5% опитаних нейтрально ставляться та не відзначають Міжнародний жіночий день» (<https://life.liga.net/poyasnennya/article/prava-jenschin-lesya-ukrainka-i-perenesenie-prazdnikov-nujno-li-otmenyat-8-marta>).

Компанія Rakuten Viber провела опитування серед понад 135000 осіб. Зазначимо, що вибір застосунку для опитування відображає спрямованість на певну категорію населення — жінок віком 25–60 років. Як бачимо, респонденти та респондентки все ж таки проти перенесення «святкування», а деякі зовсім не знають суть цього дня та навіть байдуже ставляться до цього.

І незалежно від цього національного опитування, ми звернемося до ще одного опитування, яке проведено на державному рівні, і інформацію про це надає ТСН. У публікації зазначається, що в першій половині лютого було зареєстровано законопроект щодо відміни вихідного в день 8 березня. Паралельно було проведено голосування з цього питання в застосунку «Дія». Як зазначив міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров у Telegram: «Понад 2,1 млн українців взяли участь в опитуванні про 8 березня в “Дії”. Неймовірний результат. Наш рекорд. Більшість проголосувала за те, щоб залишити 8 березня вихідним — 1,3 млн+ голосів. Вдячний усім, хто голосує і допомагає нам будувати електронну демократію. Робимо все, щоб держава враховувала думку кожного українця». Загалом було отримано такі результати: «61,96 % опитаних вважають, що цей день потрібно залишити вихідним, 32,88 % респондентів висловили думку, що 8 березня в Україні має бути робочим днем», — як повідомляє канал ТСН. Результати голосування було враховано, і вихідний-таки залишили. Отже, поки що «святковості» не вдалося позбутися на державному рівні.

Інший приклад, на який ми хочемо звернути увагу, це звернення Президента, яке є відображенням державної політики комунікації із громадськістю. У 2023 р. Президент Володимир Зеленський так звернувся до жінок в день 8 березня: «... щороку я телефоную своїй мамі та дякую їй, дякую своїй дружині та дякую жінкам, які працюють зі мною, працюють на рівних!». Слід зазначити, що у 2021 р. у зверненні Президента була зовсім інша риторика. Володимир Зеленський вітав усіх жінок із прекрасним святом весни та жіночності. Дякував за те, що вони такі ніжні та гарні!

Зміна обставин вплинула на зміну риторики Президента, що свідчить про нове розуміння їм сутності «свята» 8 березня. Можливо, широкий загал все ще не розуміє, що змінилося, за що боролися жінки та за що борються досі. Висловлювання

та привітання Президента Зеленського можуть сприяти тому, що зміниться і громадська думка. В Україні відмінили у 2017 р. вихідний день, пов'язаний зі святом. І що найцікавіше, тільки це обурило багатьох жінок і сприяло тому, що вони на сторінках соцмереж боролися за те, щоб у цей день залишалось свято краси й жіночності, що один раз на рік їм можуть подарувати квіти та поцілунки.

У 2023 р. напередодні свята звучали пропозиції щодо «розведення» 8 березня як свята весни та як визначної дати. Так, наприклад, запропоновано перенесення цього свята на 25 лютого, тобто день народження Лесі Українки, яка займалася феміністичним рухом. Проте це не набуло підтримки за результатами голосування.

Отже, можна зазначити, що в медіадискурсі відбуваються зміни щодо ставлення до 8 березня, і вже не тільки з просвітницьких ресурсів звучать прогресивні наративи щодо розуміння цієї дати. Так, державні діячі показують розуміння змісту цієї дати, бізнес-медіа готові до дискусії, проводять опитування, проте локальні бізнеси ще не готові так швидко змінювати свій тон спілкування зі споживачами. У студентській спільноті ми вважаємо, що залишати 8 березня, як вихідний день для жінок та чоловіків, як це було в СРСР, не є доречним. Саме влаштування вихідного не є доречним для святкування цього дня, проте й перенесення також.

Чи зрозуміють українки (а чому тільки українки? може, усі громадяни України), що 8 березня — це не свято, а день боротьби за права жінок. Чи з'явиться нова культура відзначення цього свята? Чи продовжиться обговорення доречності його святкування або перенесення на іншу дату? Час покаже.

В. Дьоміна

ВПЛИВ ЗМІ НА ІНСТИТУТ СІМ'Ї В УКРАЇНІ

V. Domina

THE INFLUENCE OF MASS MEDIA ON THE FAMILY INSTITUTION IN UKRAINE

Засоби масової інформації (ЗМІ) відіграють важливу роль у житті кожної людини. Вони стали невід'ємною частиною життя сучасного громадянина. За останні декілька десятиліть ЗМІ істотно розширили свої межі: від радіо, преси та телебачення до інтернет-простору. Зі збільшенням медійних майданчиків збільшився й обсяг їхньої аудиторії. Таким чином, нині ЗМІ охоплює усі верстви населення різних професій, уподобань, соціального рівня та віку. На сьогодні ЗМІ безпосередньо впливають на інститут сім'ї, де всі члени родини є залученими до медіапростору.

Означений вплив виявляється в тому, що за останні п'ять років в усьому світі, та в Україні зокрема, актуалізувалися такі проблеми, як зростання міжособистісної агресії, депресивне мислення, пандемія, економічна криза, війна, руйнування загальнолюдських цінностей тощо. Цю низку соціальних, політичних та економічних ускладнень можна ще перераховувати, але слід зазначити, що кожна із цих проблем безпосередньо стосується будь-якої родини в Україні, якщо не фізично, то інформаційно. І саме інформативну функцію виконують ЗМІ, які обробляють, висвітлюють та поширюють інформацію про те, що відбувається у світі. ЗМІ є ключовим інструментом, який формує суспільну думку населення з приводу подій, що відбуваються. Тож актуальність запропонованої теми зумовлена стрімкою інтеграцією ЗМІ в суспільне життя українських родин та необхідністю вивчення впливу мас-медіа на інститут сім'ї в умовах сучасності.